

Osnove tehniške in požarne varnosti

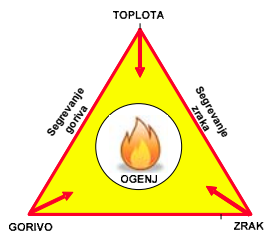
Aleš Jug
2009/10

Tematike

- ▣ Požar in cilji požarne varnosti – 1. del
- ▣ Predpisi – 2. del
- ▣ Načrtovanje ukrepov – 3. del

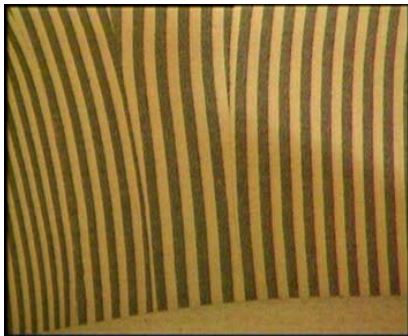
1. del: Požar in cilji požarne varnosti

Nekaj o teoriji gorenja

➤ Kot **gorivo** nastopajo materiali, ki zaradi svoje kemijske sestave lahko oksidirajo. Večina gorljivih trdnih organskih snovi ter vnetljivih tekočin in plinov vsebuje visok procent ogljika in vodika. Razen ogljika in vodika lahko oksidirajo tudi drugi kemijski elementi (nekovine in kovine).

Nastanek in razvoj požara v prostoru

Razdelitev ciljev

- ▣ Primeri ciljev požarne varnosti:
 - zmanjšati število nezgod in žrtev zaradi požara,
 - zmanjšati škodo na objektu, hranjenih dobrinah,
 - zmanjšati izgube prihodka zaradi prekinitve dela kot posledice požara
 - zmanjšati vplive na okolje.

Razdelitev ciljev

- Primeri ciljev požarne varnosti:
 - zmanjšati število nezgod in žrtev zaradi požara,
 - zmanjšati škodo na objektu, hranjenih dobrinah,
 - zmanjšati izgube prihodka zaradi prekinitve dela kot posledice požara
 - zmanjšati vplive na okolje.

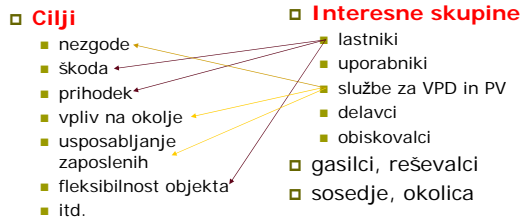
Razdelitev ciljev

- Primeri drugih možnih ciljev:
 - zagotoviti usposabljanje zaposlenih in povečati zavest za zagotovitev večje varnosti,
 - zmanjšati stroške gradnje ob enaki varnosti,
 - povečati fleksibilnost načrtovanega objekta.

Opredelitev interesnih skupin

- Lastniki
- Uporabniki
- Službe za varstvo pri delu in požarno varstvo
- Delavci
- Gasilci in reševalci
- Požarni inšpektor
- Sosedje (okolica)

Cilji + Interesne skupine

Cilji + Interesne skupine

- Do nezgod in žrtev ne bo prišlo izven prostora, kjer bo prišlo do požara (room of origin).
- Na mestih izven prostora, kjer bo prišlo do požara ne bo prišlo do večje škode zaradi toplotnega sevanja.
- Proizvodni proces bo po požaru moč ponovno vzpostaviti v 24 urah.

Izpolnjevanje zahtev postavljenih ciljev

- Uporaba predpisov
- Uporaba inženirske ocene na podlagi računskih metod, računalniških modelov...

Ovrednotenje požarnega scenarija

- Sklopi zagotavljanja požarnovarnostnih ukrepov:
 - lastnosti objekta,
 - značilnosti uporabnikov objekta,
 - lastnosti požara.

Lastnosti objekta

- **Arhitekturne značilnosti**
 - strukturne komponente
 - požarna obremenitev
 - lastnosti izhodov
 - sistemi za zagotavljanje požarne varnosti
- **Sistemi in procesi v objektu**
 - lastnosti delovanja objekta
 - odziv gasilcev v primeru požara
 - dejavniki okolja

Arhitekturne značilnosti

- Geometrija prostorov.
- Notranje obloge.
- Gradbeni materiali.
- Odprtine in mesta z nizko požarno odpornostjo.
- Mesta atrijev ali velikih dvoran v objektu.
- Število nadstropij.
- Lokacija objekta glede na druge objekte.
- Povezave med požarnimi oddelki.

Film

Sistemi in procesi v objektu

- Dejavniki okolja:
 - temperatura in vlažnost v prostoru,
 - temperatura in vlažnost v okolici objekta,
 - ravni hrupa v prostoru,
 - pričakovani vetrovi na področju postavitve objekta

Značilnosti uporabnikov objekta

- Obnašanje ljudi
- Odzivnost v primeru požara:
 - upoštevanje navodil,
 - reaktivnost,
 - mobilnost
 - občutljivost za produkte gorenja
- Časi evakuacije

Film

Lastnosti požara

- Zanimajo nas faze v razvoju požara.
- Podatke o obnašanju različnih goriv je moč dobiti v priročnikih, rezultatih predhodnih testov ali s pomočjo inženirskih izračunih.
- V primeru specifičnih materialov ali neznanega obnašanja je potrebno izvesti požarne preizkuse.

2. del: Predpisi

Predpisi

- ▣ Pravni red
- ▣ Temeljni predpisi na področju varstva pred požarom

Pravni red

- ▣ Zakon je splošni pravni akt, ki v pravni državi ureja pravice in dolžnosti pravnih subjektov, če te niso urejene že v ustavi. Oblikovno in vsebinsko je zakon podrejen ustavi, a hkrati nadrejen vsem drugim pravnim aktom v državi. Zakon sprejme zakonodajni organ (parlament, skupščina, kongres; pri nas državni zbor) v t.i. zakonodajnem postopku. Podzakonski pravni akti so: uredbe, pravilniki, odredbe, navodila.

Temeljni zakoni na področju varstva pred požarom

- Zakon o graditvi objektov (uradno prečiščeno besedilo) /ZGO-1-ÚPB1/ Ur.l. RS, št. 102/2004 (14/2005 popr.)
- Zakon o varstvu pred požarom (uradno prečiščeno besedilo) (ZVPoz-ÚPB1) Ur.l. RS, št. 3/2007
- Zakon o gasilstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZGas-ÚPB1) Ur.l. RS, št. 113/2005
- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo) (ZVNNDN-ÚPB1) Ur.l. RS, št. 51/2006

Temeljni zakoni na področju varstva pred požarom

- Osnova za sprejemanje novih predpisov na področju PV
 - direktiva evropske unije št. 89/106 ki govori o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic glede gradbenih proizvodov. Zahteve:
 - določen čas se ohranjena nosilnost konstrukcije,
 - omejeno nastajanje in širjenje požara ter dima v objektu,
 - omejeno širjenje požara na sosednje gradbene objekte,
 - osebe v objektu lahko zapustijo objekt ali jih rešijo kako drugače,
 - upoštevana varnost reševalnih ekip.

Temeljni zakoni na področju varstva pred požarom

- Direktiva št. 89/106 tako opredeljuje oz. narekuje osnovne zahteve na področju varstva pred požarom v objektih. Vsi zahtevani elementi so v glavnem v funkciji podaljševanja še razpoložljivega časa za varno evakuacijo ali večje varnosti reševalnih ekip.

Temeljni zakoni na področju varstva pred požarom

- Na podlagi Zakona o graditvi objektov in Pravilnika o požarni varnosti v stavbah so v R Sloveniji obravnavana naslednja področja:
 - Širjenje požara na sosednje stavbe
 - Nosilnost konstrukcije ter širjenje požara in dima po stavbah
 - Evakuacijske poti in sistemi za javljanje ter alarmiranje
 - Naprave za gašenje in dostop gasilcev

Zakon o graditvi objektov

- Z gradbenimi predpisi se za posamezne vrste objektov določijo njihove tehnične značilnosti tako, da ti objekti glede na svoj namen izpolnjujejo eno, več ali vse naslednje bistvene zahteve:
 - mehanske odpornosti in stabilnosti,
 - **varnosti pred požarom**,
 - higienske in zdravstvene zaščite in zaščite okolice,
 - varnosti pri uporabi,
 - zaščite pred hrupom in
 - varčevanja z energijo in ohranjanja toplote.

Zakon o graditvi objektov

Podrejeni predpisi:

- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007)
- Pravilnik o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 28/2005, 66/2006 Odl.US: U-I-202/05-11, 132/2006)
- Seznam izdane tehnične smernice (Ur.l. RS, št. 1/2008)

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

□ (1) Ta pravilnik določa ukrepe, ki jih je treba izvesti, da bi stavbe izpolnjevale gradbene zahteve za zagotovitev požarne varnosti, in katerih cilj je omejiti ogrožanje ljudi, živali in premoženja v stavbah ter uporabnikov sosednjih objektov in posameznikov, ki se v času požara nahajajo v neposredni bližini stavb, omejiti ogrožanje okolja ter omogočiti učinkovito ukrepanje gasilskih ekip, ki sodelujejo pri omejitvi posledic požara, ne da bi bili po nepotrebnem ogroženi življenje in zdravje njihovih članov.

(2) Ta pravilnik se uporablja za gradnjo novih stavb, rekonstrukcije stavb ter nadomestne gradnje. Za rekonstrukcije se uporablja, kadar so dane tehnične možnosti za doseg njegovih zahtev in upoštevani pogoji varstva kulturne dediščine.

(3) Če so posamezne zahteve glede požarne varnosti za katero od vrst stavb določene z drugim predpisom, veljajo zanje tiste zahteve tega pravilnika, ki niso urejene s takim predpisom.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

3. člen

(širjenje požara na sosednje objekte)

(1) Zunanje stene in strehe stavb morajo biti projektirane in grajene tako, da je z upoštevanjem odmika od meje gradbene parcele omejeno širjenje požara na sosednje parcele.

(2) Ločilne stene, skupaj z vrati, okni in drugimi preboji, med posameznimi stavbami morajo biti projektirane in grajene tako, da je omejeno širjenje požara na sosednje objekte. Med posamezne stavbe se štejejo tudi dvostanovanjske stavbe in vrstne hiše.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

4. člen

(nosilnost konstrukcije ter širjenje požara po stavbah)

(1) Stavbe morajo biti projektirane in grajene tako, da njihova nosilna konstrukcija ob požaru določen čas ohrani potrebno nosilnost.

(2) Stavbe morajo biti razdeljene v požarne sektorje, če je to nujno za omejitev hitrega širjenja požara v njih. Projektirati in graditi jih je treba tako, da se v največji možni meri omeji hitro širjenje požara po navpičnih oziroma vodoravnih povezavah. Razdelitev v požarne sektorje in njihova velikost sta odvisni od:

- namembnosti stavbe,
- velikosti in drugih arhitekturnih lastnosti posamezne stavbe,

Se nadaljuje >>

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

- proizvodnega procesa, ki poteka v stavbi, ter od vrste in količine gorljivih snovi, ki se nahajajo v stavbi,
- vgrajenih oziroma postavljenih sistemov za gašenje in
- drugih izvedenih požarnovarnostnih ukrepov.

- (3) Za omejitev hitrega širjenja požara po stavbi morajo biti uporabljeni taki gradbeni materiali oziroma gradbeni proizvodi, ki:
- se težko vžgejo,
 - v primeru vžiga oddajajo nizke količine toplote in dima in
 - omejujejo hitro širjenje požara po površini.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

5. člen
(evakuacijske poti in sistemi za javljanje ter alarmiranje)

- (1) Stavbe morajo biti projektirane in grajene tako, da je ob požaru na voljo zadostno število ustrezno izvedenih evakuacijskih poti in izhodov na ustreznih lokacijah, ki omogočajo uporabnikom hitro in varno zapustitev stavbe.
- (2) Če je glede na zasnovo, lokacijo, namembnost in velikost stavbe to nujno, morajo biti za zagotovitev hitre in varne evakuacije uporabnikov stavbe ter hitrega posredovanja gasilcev v stavbi vgrajeni sistemi za požarno javljanje in alarmiranje.

Pravilnik o požarni varnosti v stavbah

6. člen
(naprave za gašenje in dostop gasilcev)

- (1) Stavbe morajo biti projektirane in grajene tako, da so glede na zasnovo, lokacijo, namembnost in velikost stavbe ob požaru:
- zagotovljene naprave in oprema za gašenje začetnih požarov, ki jih lahko uporabijo vsi uporabniki,
 - zagotovljene naprave in oprema za gašenje, ki jih lahko uporabijo usposobljeni uporabniki in gasilci,
 - vgrajeni ustrezni sistemi za gašenje požara.
- (2) Zagotovljen mora biti neoviran in varen dostop za gašenje in reševanje v stavbi.

Zakon o varstvu pred požarom

- ❑ Ta zakon ureja sistem varstva pred požarom.
- ❑ Sistem varstva pred požarom obsega: organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom.

Zakon o varstvu pred požarom

4. člen

(cilji varstva pred požarom)

(1) Cilj dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom je varovanje ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom in eksplozijo (v nadaljnjem besedilu: požarom).

(2) Za uresničevanje ciljev iz prejšnjega odstavka je treba zagotoviti:

1. načrtovanje in upoštevanje preventivnih ukrepov varstva pred požarom;
2. odkrivanje, obveščanje, omejitev širjenja in učinkovito gašenje požara;
3. varen umik ljudi in živali s požarno ogroženega območja;
4. preprečevanje in zmanjševanje škodljivih posledic požara in eksplozije za ljudi, živali, premoženje in okolje;
5. vzpostavitev ekonomskih razmerij med predpisanimi preventivnimi ukrepi varstva pred požarom in pričakovano požarno škodo.

Zakon o varstvu pred požarom

10. člen

(načelo preventive)

(1) Ukrepi varstva pred požarom morajo biti načrtovani in izvedeni tako, da čim bolj preprečijo nastanek požara, ob požaru pa omejijo njegovo širjenje.

2. Usposabljanje

20. člen

(usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom)

(1) Delodajalec mora poskrbeti, da je vsak, ki je redno ali začasno oziroma občasno zaposlen pri njem, poučen o varstvu pred požarom ob:

1. nastopu dela;
2. premestitvi na drugo delovno mesto;
3. začetku opravljanja drugega dela;
4. spremembi ali uvajanju nove delovne opreme;
5. spremembi in uvajanju nove tehnologije.

(2) Pri usposabljanju se mora upoštevati nove in spremenjene požarne nevarnosti, posebnosti delovnega mesta ter znanje občasno obnavljati.

Zakon o varstvu pred požarom

IV. NAČRTOVANJE IN IZVAJANJE UKREPOV VARSTVA PRED POŽAROM

22. člen

(prostorsko planiranje)

- (1) Pri pripravi prostorskih aktov je treba upoštevati prostorske ukrepe varstva pred požarom, zlasti pa zagotoviti:
1. pogoje za varni umik ljudi, živali in premoženja;
 2. potrebne odmike med objekti ali potrebno protipožarno ločitev;
 3. dostope, dovoze in delovne površine za intervencijska vozila;
 4. vire za zadostno oskrbo z vodo za gašenje.
- (2) Pri pripravi prostorskih aktov se morajo v ukrepih varstva pred požarom upoštevati tudi požarna tveganja, ki so povezana s povečano možnostjo nastanka požara v naseljih, zaradi uporabe požarno nevarnih snovi in tehnoloških postopkov ter širjenja požara med posameznimi poselitvenimi območji.
- (3) Pri načrtovanju in graditvi novih naselij se morajo zaradi zmanjšanja požarnega tveganja upoštevati vplivi obstoječih in novih industrijskih objektov.◀.

Zakon o varstvu pred požarom

23. člen

(graditev objektov)

- (1) Pri graditvi objektov morajo biti izpolnjene zahteve za varnost pred požarom, določene s predpisi o graditvi objektov.
- (2) Naprave, napeljave, postroji, izdelki, elementi ter sklopi konstrukcij objektov morajo biti zgrajeni oziroma izdelani tako in iz takih materialov, da je zagotovljena požarna varnost v skladu s predpisi iz prejšnjega odstavka.
- (3) Ob rekonstrukciji in vzdrževanju objektov se požarna varnost objektov ne sme zmanjšati.
- (4) Poti, namenjene intervencijskim vozilom, morajo biti označene skladno s predpisi.◀.

Zakon o varstvu pred požarom

26. člen

(naravno okolje)

- (1) Pri načrtovanju in izvajanju opravil v naravnem okolju se morajo upoštevati ukrepi varstva pred požarom, s katerimi se zmanjšuje možnost za nastanek požara, zlasti pri uporabi odprtega ognja in drugih požarno nevarnih opravil v naravnem okolju.

28. člen

(merila za načrtovanje)

- (1) Pri načrtovanju ukrepov varstva pred požarom je treba upoštevati:
1. vrsto in namembnost posega, objekta, naprave ali sredstva;
 2. požarno tveganje in ogroženost;
 3. požarno varnost, predpisano s tem zakonom in drugimi predpisi.
- (2) Požarno tveganje in ogroženost iz prejšnjega odstavka zajemata tiste dejavnike, ki vplivajo na verjetnost nastanka in razširitev požara ter ogroženosti življenja in zdravja ljudi, živali ter premoženja.

Zakon o varstvu pred požarom

30. člen

(Studija požarne varnosti)

- (1) Za zagotovitev požarne varnosti objektov v skladu s predpisi o graditvi objektov se za določene vrste objektov izdelata studija požarne varnosti, ki vsebuje preventivne in aktivne ukrepe varstva pred požarom, ki jih mora projektant upoštevati pri izdelavi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja.
- (2) Studijo požarne varnosti lahko izdelajo v skladu s predpisi le fizične in pravne osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.
- (3) Minister predpiše vsebino studije požarne varnosti in v soglasju z ministrom, pristojnim za graditev objektov, vrste objektov, za katere je izdelava studije požarne varnosti obvezna.◀.

Zakon o varstvu pred požarom

35. člen

(požarni red, načrt in pripravljenost sredstev)

- 1) Lastniki ali uporabniki stanovanjskih objektov, razen eno in dvostanovanjskih stavb, ter lastniki ali uporabniki poslovnih in industrijskih objektov morajo določiti požarni red, ki vsebuje:
 1. organizacijo varstva pred požarom;
 2. ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere, kot so prepoved kajenja, uporabe odprtega ognja ali orodja, ki se iskri, tam kjer je to prepovedano, odstranjevanje vseh gorljivih snovi, ki niso potrebne za nemoten potek dela, iz požarno ogroženih prostorov in druge ukrepe ter način in kontrolo izvajanja teh ukrepov;
 3. navodila za ravnanje v primeru požara;
 4. način usposabljanja.

Se nadaljuje>>>

Zakon o varstvu pred požarom

- (2) Za objekte, v katerih je več lastnikov ali uporabnikov, lahko lastniki in uporabniki izdelajo skupni požarni red. Lastniki in uporabniki, ki uporabljajo isti objekt, morajo uskladiti načrte evakuacije tudi, če ne izdelajo skupnega požarnega reda.

(3) V poslovnih, stanovanjskih in industrijskih objektih mora biti del požarnega reda iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena izobešen na vidnem mestu.

(4) V objektih iz prejšnjega odstavka morajo biti za primer požara pripravljene oprema, naprave in druga sredstva za varstvo pred požarom, ki jih je treba vzdrževati v skladu s tehničnimi predpisi in navodili proizvajalca. Evakuacijske poti in prehodi, dostopi, dovozi ter delovne površine za intervencijska vozila morajo biti proste in prehodne. Dostop do opreme, naprav in sredstev za varstvo pred požarom mora biti prost.

(5) Za požarno bolj ogrožene objekte in za objekte, v katerih se zbira več ljudi, je treba izdelati tudi požarne načrte in načrte evakuacije ob požaru. Lastnik ali uporabnik takega objekta mora en izvod požarnega načrta izročiti gasilski enoti, ki opravlja javno gasilsko službo na območju, kjer je tak objekt. Gasilska enota požarni načrt lahko uporablja izključno za opravljanje operativnih gasilskih nalog.

Zakon o varstvu pred požarom

37. člen

(požarna straža)

(1) Požarna straža mora organizirati:

1. kdor pretaka količine nad 5 m³ lahko vnetljivih snovi in gorljivih plinov;
2. kdor varil, uporablja odprti plamen ali orodje, ki pri uporabi proizvaja iskre, v prostoru, ki je nevaren za požar in ni posebej prilagojen za ta opravila;
3. prireditelji javnega shoda ali prireditve, na kateri je nevarnost, da izbruhne požar ali pride do eksplozije;
4. lokalna skupnost, lastnik oziroma upravljalec gozda ali drugega zemljišča, ko je razglašena povečana nevarnost požarov v naravnem okolju.

(2) Požarna straža lahko opravljajo le gasilci v skladu z zakonom, ki ureja gasilstvo, v primeru iz 1. in 2. točke iz prejšnjega odstavka pa tudi za gašenje usposobljene osebe, če ne gre za opravljanje del v požarno bolj ogroženih objektih in objektih, v katerih se zbira več ljudi, določenih v skladu s tem zakonom.

(3) Požarna straža se mora izvajati, dokler traja povečana požarna nevarnost.

Zakon o varstvu pred požarom

50. člen

(inspekcija)

(1) Nadzor nad izvajanjem tega zakona in drugih predpisov, ki urejajo varstvo pred požarom, opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(2) Inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: inšpektorji) sodelujejo z drugimi inspekcijami pri nadzoru nad izvajanjem predpisov, izdanih v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo načrtovanje in izvajanje ukrepov za varstvo pred požarom po posameznih področjih oziroma dejavnostih.

51. člen

(naloge inšpektorja)

(1) Inšpektor nadzira tudi:

1. delovanje gasilskih enot;
2. pooblaščen fizične in pravne osebe, ki opravljajo naloge varstva pred požarom v skladu s tem zakonom;
3. vodenje evidenc in podatkov o požarih in eksplozijah;
4. izvajanje usposabljanja zaposlenih;
5. usklajenost projekčne, tehnične ali druge dokumentacije s predpisi o varstvu pred požarom.

Zakon o varstvu pred požarom

XI. FINANCIRANJE VARSTVA PRED POŽAROM

57. člen

(vir financiranja)

(1) Varstvo pred požarom se financira iz:

1. proračuna Republike Slovenije;
2. proračunov lokalnih skupnosti;
3. prostovoljnih prispevkov pravnih in fizičnih oseb;
4. drugih virov.

58. člen

(proračunska sredstva)

(1) Iz proračuna Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za:

1. upravne, strokovne, nadzorne in informacijske naloge na področju varstva pred požarom;
2. posebne oblike izobraževanja za varstvo pred požarom in gasilstvo;
3. znanstveno-raziskovalno delo na področju varstva pred požarom;
4. dejavnosti varstva pred požarom, kadar jih v javnem interesu zagotavlja država;
5. sofinanciranje opreme, usposabljanja in delovanja operativnih gasilskih enot širšega pomena;
6. sofinanciranje delovanja in opremljanja drugih gasilskih enot;
7. sofinanciranje raziskav na področju varstva pred požarom;
8. izobraževanje in usposabljanje za varstvo pred požarom.

Zakon o varstvu pred požarom

Podrejeni predpisi:

- Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Ur.l. RS, št. 45/2007)
- Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Ur.l. RS, št. 22/1995)
- Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 64/1995)
- Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 (5/1997 - popr.), 31/2004)
- Pravilnik o požarnem redu (Ur.l. RS, št. 52/2007)

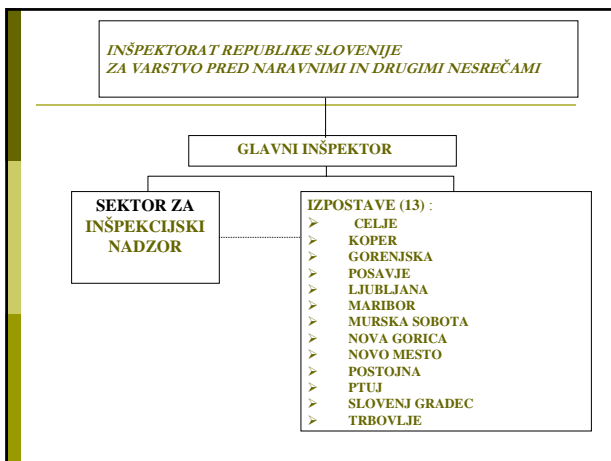
Zakon o varstvu pred požarom

Podrejeni predpisi:

- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007)
- Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 108/2004)
- Pravilnik o grafičnih znakih za izdelavo prilog študij požarne varnosti in požarnih redov (Ur.l. RS, št. 138/2004)
- Pravilnik o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 28/2005, 66/2006 Odl.US: U-I-202/05-11, 132/2006)
- Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 67/2005)
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Ur.l. RS, št. 4/2006)

Nadzor

- Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

PODATKI O KADRIH

• 52 inšpektorjev

PRISTOJNOSTI IN PODROČJE DELA

Pristojnosti in naloge so opredeljene v:

- Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/2006, UPB-1),
- Zakonu o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/2007, UPB-1),
- Zakonu o gasilstvu (Uradni list RS, št. 113/2005, UPB-1),
- Zakonu o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 42/2007, UPB-1)

3. del: Načrtovanje ukrepov in organizacija VPP

Ukrepi, za preprečevanje nastanka in razvoja požara

- Med požarno preventivne ukrepe prištevamo tri vrste ukrepov. Prvi so ti. *aktivni ukrepi požarne zaščite*, ko s tehničnimi ukrepi v glavnem preprečujemo nastanek in širjenje požara ter njegove posledice na ljudi in premoženje.
- Med aktivne ukrepe varstva pred požarom na splošno prištevamo vse tehnične ukrepe, ki se aktivirajo ob nastajanju produktov gorenja. Tako med aktivne ukrepe varstva pred požarom prištevamo naprave za odkrivanje, javljanje in alarmiranje, naprave za gašenje, naprave za odvod dima in toplote, varnostno razsvetljavo in naprave za oskrbo z električno energijo.
- V drugo skupino ukrepov prištevamo ti. *pasivne ukrepe požarne zaščite*, ko z gradbenimi ukrepi objekt požarno ločimo v več sektorjev, izbiramo manj ali celo negorljive materiale ipd.
- V tretjo skupino ukrepov spadajo *organizacijski ukrepi*, ki se nanašajo na organizacijo varstva pred požarom v podjetju. Sem prištevamo izobraževanje in usposabljanje na področju varstva pred požarom v podjetju, organizacijo gasilske službe na ravni podjetja ipd.

Požarni red

- Med preventivne ukrepe varstva pred požarom uvrščamo poleg gradbenih ali pasivnih, tehnoloških in tehničnih ali aktivnih tudi *organizacijske ukrepe*. Ti tako kot ostali ukrepi zmanjšujejo možnost za nastanek požara in ob njegovem nastanku, zagotavljajo varno evakuacijo ljudi in premoženja ter preprečujejo njegovo širjenje. Organizacijske ukrepe mora podrobneje opredeliti **požarni red**.

Normativna ureditev

- Na normativnem področju urejajo organizacijske ukrepe predvsem:
 - Zakon o varstvu pred požarom (Ur. list RS, št. 71/93, 87/01, 105/07),
 - Zakon o gasilstvu (UPB-1, Ur.l. RS, št. 113/2005),
 - Pravilnik o požarnem redu (Ur.l. RS, št. 52/2007),
 - Pravilnik o požarnem varovanju (Ur.l. RS, št. 107/07),
 - Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov Ur.l. RS, št. (67/2005),
 - Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 64/1995).

Organizacija varstva pred požarom

- Organizacijo varstva pred požarom na ravni podjetje tvorijo:
 - odgovorna oseba za varstvo pred požarom,
 - pooblaščen oseba za varstvo pred požarom,
 - oseba, odgovorna za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije in
 - drugi zaposleni glede na določila požarnega reda.
- Na osnovi določil *Zakona o varstvu pred požarom* velja, da je lastnik ali uporabnik stanovanjskih, poslovnih in industrijskih objektov **odgovoren** za varstvo pred požarom.
- Lastnik ali uporabnik lahko pooblasti ustrezno usposobljeno fizično ali pravno osebo, ki mu je odgovorna za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in izpolnjuje pogoje za izvajanje nalog na področju varstva pred požarom.
- Kot odgovorno osebo se lahko pooblasti tudi fizična oseba, ki ni zaposlena pri lastniku ali uporabniku.
- V večstanovanjskih hišah se lahko za izvajanje ukrepov varstva pred požarom pooblasti tudi upravitelja, če je ustrezno usposobljen.

Organizacija varstva pred požarom

- Naloge oseb, ki tvorijo organizacijo varstva pred požarom so zapisane v **požarnem redu**, ki ga morajo glede na *Zakon o varstvu pred požarom* izdelati lastniki ali uporabniki stanovanjskih objektov, razen eno in dvostanovanjskih stavb, ter lastniki ali uporabniki poslovnih in industrijskih objektov.
- Podrobneje obravnava požarni red *Pravilnik o požarnem redu* (Ur. list RS, št. 52/07).

Požarni red

- Pravilnik opredeljuje naloge, ki jih morajo za preprečevanje nastanka požara in izboljšajo požarno varnost izvajati lastniki ali uporabniki objektov. Tako pravilnik opredeljuje organizacijo varstva pred požarom, zlasti:
 - naloge in odgovornosti zaposlenih oziroma stanovalcev pri preprečevanju nastanka požara in
 - ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere, kot so prepoved kajenja, uporaba odprtega ognja ali orodja, ki iskri, tam kjer je to prepovedano.
 - Lastnik ali uporabnik objekta mora razmišljati in opredeliti tudi zahteve za varno evakuacijo, odstranjevanje gorljivih snovi, preventivne ukrepe, navodila za ravnanje v primeru požara ter vrste in načine usposabljanja.

Požarni red

- Pravilnik podrobneje opredeljuje tudi obvezne priloge požarnega reda, ki so:
 - izvleček požarnega reda;
 - navodila za posameznike;
 - evidenčni listi o rednem vzdrževanju, pregledih, preizkusih opreme, naprav in drugih sredstev za varstvo pred požarom, vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite ter izvajanju drugih ukrepov varstva pred požarom;
 - evidenčni listi o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom ter seznanitvi s požarnim redom;
 - evidenčni listi o požarih, eksplozijah in gasilskih intervencijah;
 - kontrolni listi.

Izvleček požarnega reda

- Pravilnik podrobneje opredeljuje tudi obvezne priloge požarnega reda, ki so:
- izvleček požarnega reda – to je dokument, ki mora biti nameščen na vidnem mestu v objektu. Vsebuje podatke o:
 - organizaciji varstva pred požarom, vključno s predvidenim številom uporabnikov glede na namembnost objekta;
 - ukrepih varstva pred požarom;
 - navodilih za ravnanje v primeru požara.

Izvleček požarnega reda

Za izvleček požarnega reda se uporabljajo znaki po standardih SIST 1013 in SIST ISO 6790.

Druge priloge požarnega reda

- navodila za posameznike – navodila za posameznike se izdelajo za osebe, ki v objektu začasno ali stalno stanujejo ali bivajo kot stanovalci, hoteljski gostje, oskrbovanci ali zaradi drugih razlogov oziroma, ki v objektu občasno opravljajo storitvene ali druge dejavnosti, ki lahko povzročijo požar;
- evidenčni listi o rednem vzdrževanju, pregledih, preizkusih opreme, naprav in drugih sredstev za varstvo pred požarom, vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite ter izvajanju drugih ukrepov varstva pred požarom;
- evidenčni listi o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom ter seznanitvi s požarnim redom;
- evidenčni listi o požarih, eksplozijah in gasilskih intervencijah;
- kontrolni listi.

Odgovorne osebe za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije

- Poseben pomen ima v organizaciji varstva pred požarom v povezavi z izvajanjem evakuacije **odgovorna oseba za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije**. To se s strani odgovorne osebe izbrane osebe oz. zaposleni delavci, ki na ravni podjetja, oddelka, nadstropja, večstanovanjskega objekta ipd. skrbijo za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije.
- Priporočljivo je, da glede na naloge, ki jih izvajajo to niso ene in iste osebe.

Odgovorne osebe za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije

- Delodajalec, pri katerem v izmeni opravlja delo **do 300 delavcev**, mora poleg obveznosti iz prejšnjega člena v požarnem redu za vsako izmeno in za vsako lokacijo, kjer opravlja dejavnost, izmed zaposlenih določiti osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Na vsakih dodatnih 300 delavcev v izmeni mora določiti še po eno odgovorno osebo.
- Delodajalec, ki mora izdelati v skladu s tem pravilnikom poleg požarnega reda tudi načrt evakuacije in požarni načrt, mora v požarnem redu izmed zaposlenih v vsaki izmeni določiti osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje načrta evakuacije, ne glede na število delavcev iz prejšnjega odstavka. Delodajalec mora **na vsakih 200 ljudi** v objektu določiti izmed zaposlenih v vsaki izmeni še po eno osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje načrta evakuacije.
- Delodajalec mora v požarnem redu določiti tudi vrste in načine usposabljanja odgovornih oseb za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije.

Odgovorne osebe za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije

- **Naloge teh oseb so med drugim:**
 - se seznaniti z nevarnostmi, jih razumeti in poznati nastanek in razvoj pričakovanih požarov v delu objekta, za katerega je oseba odgovorna,
 - poznati delovanje in način uporabe naprav za začetno gašenje požarov (gasilniki, notranji hidranti, požarne očeje ipd.),
 - poznati evakuacijske poti, skrbeti za prehodnost le teh in o tem obveščati in opozarjati odgovorno osebo, pooblaščen osebo in zaposlene,
 - usmerjati zaposlene ob vaji evakuacije in dejanski evakuaciji na evakuacijske poti,
 - voditi evidenco o osebah, ki so v času evakuacije ostale v objektu,
 - druge naloge glede na vrsto in namembnost objekta.

Požarni načrt in načrt evakuacije

- Za požarno bolj ogrožene objekte in za objekte, v katerih se zbira več ljudi, je treba izdelati tudi **požarne načrte in načrte evakuacije** ob požaru.

Požarni načrt in načrt evakuacije se morata izdelati za objekte, opredeljene v *Pravilniku o požarnem redu*, v katerih obstaja najmanj **srednja požarna ogroženost** po predpisih o ugotavljanju ocene požarne ogroženosti oziroma za objekte, v katerih je **hkrati lahko več kot 100 ljudi**.

Stopnjo požarne ogroženosti določamo na podlagi Pravilnika o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 (5/1997 - popr.), 31/2004). Le ta opredeljuje šest stopenj požarne ogroženosti.
